

El passeig del general Mendoza pertany al nucli urbà de la ciutat i s'estén des de la plaça de Catalunya fins a l'encreuament del carrer de la Rutlla amb el d'Ultònia. A mig camí, connecta amb la plaça Calvet i Rubalcaba, i ben aviat ho farà amb una altra plaça que es formarà per la urbanització dels terrenys municipals situats entre el passeig i la plaça Mercat, en un espai ocupat antigament per la caserna d'artilleria, i que rebrà el nom de l'escriptor català Salvador Espriu.

EL PASSEIG DE SANT FRANCESC

El nom tradicional d'aquesta importan artèria ciutadana ha estat el de passeig de Sant Francesc, denominació que ja trobem a documents i plànols de la primera d'aquest segle, i que obeeix a l'existència, al començament del carrer, d'un antic convent que més tard es reconverirà en caserna, i que hom coneixia amb el nom de l'esmentat sant.

En el ple de l'Ajuntament de 17 de gener del 1930 es decidí migpartir el passeig en dos trams, de manera que l'antic tram conegut com «els passejadors» conservava la denominació de passeig de Sant Francesc i el sector més proper a l'actual plaça de Catalunya passava a dir-se'n passeig del General Mendoza. Tot i així, poc duraria la innovació ja que per acord del 28 de maig del 1931 es rebatejava el primer sector amb el nom de «passeig de Galán y García Hernández», en record dels mili-

El mercat de bestiar a l'antic passeig del General Mendoza, en una fotografia de cap a 1920. (Foto: Arxiu d'imatges de l'ajuntament de Girona)

tars republicans afusellats l'any 1930 per haver-se aixecat contra la monarquia.

Acabada la guerra civil, continua la dansa de noms en el primer sector del passeig: per acord municipal de 4 de juliol del 1940, es reposa el nom de passeig de Sant Francesc que, així continua compartint el carrer amb el segon tram dedicat al general Mendoza.

Finalment, en el ple de l'Ajuntament del dia 26 de març de l'any 1969 es decideix «suprimir, por duplicidad de nombres, por existir la Avenida San Francisco, la actual denominación Paseo San Francisco y designar la calle actualmente así denominada con el nombre de paseo del General Mendoza, por ser, en realidad, una prolongación del así llamado, el cual, de esta forma, comprenderá desde la plaza Cataluña hasta el comienzo de la calle Rutlla».

EL GENERAL MENDOZA

Un article de Mossèn Tomàs Noguera a la Revista de Girona de l'any 1955 ens informa que Joaquín de Mendoza y de Hermiaga va néixer a Pamplona el març del 1733, de família noble, i que de ben jove ingressà a l'arma d'artilleria i més tard exercí de professor a la companyia de cavallers cadets de Segòvia, concretament en els anys 1764 a 1789. L'any 1794, fou conduït a França com a presoner de guerra; el 1802, ascèn a mariscal i a governador de la plaça forta de Girona.

Hom ha criticat el mariscal Mendoza com un dels responsables de la vergonyosa rendició

El passeig, durant les obres d'urbanització. (Foto: Arxiu d'imatges de l'ajuntament de Girona)

del castell de Figueres el 1794 als francesos, si bé en l'estudi esmentat de mossèn Noguera se l'eximeix de qualsevol mena de responsabilitat directa en la decisió de lliurar el castell, sense oferir resistència, als francesos. Segurament això devia ser cert, puix que se'l nomenarà el 1802 com a responsable del Govern Militar i Polític de Girona i el 1808 és el capdavanter en l'organització de la ciutat contra els napoleònics. Malalt i envellit és aviat substituït pel general Álvarez de Castro, tot i que més tard retornarà al comandament i s'ocuparà de la defensa del baluard de les Sarraïnes. Mor de ferida de guerra el 25 de desembre del 1809, pocs dies abans de la capitulació de la ciutat, a l'avançada edat de 76 anys.

DE CASERNA EN CASERNA

L'any 1611 es va establir al començament del carrer el convent de religiosos mínims de Sant Francesc de Paula, en una edificació que es recolzava en la muralla del riu. Segons el Dr. Jaume Marquès, comptava amb un claustre que en bona part anà a raure a Sant Domènec i amb una església a la qual s'accedia per la denominada plaça d'en Vila. Prop del convent, es bastí el segle XVII un baluard — cedit a la Municipalitat per l'Estat, el 1930 — i es reforçà la muralla que vorejava el riu, que fou enderrocada a partir de l'any 1901 i conformà, així, la fesomia definitiva d'aquest passeig.

Després de la desamortització, el convent restà un temps abandonat fins que s'agençà com a Caserna d'Artilleria. L'octubre del 1959 es formalitzava el lliurament de la caserna de Sant Francesc a la ciutat de Girona i, tot seguit, el regiment d'Artilleria n° 32 l'abandonava. Poc després, concretament el mes de març del 1960, l'Ajuntament feia una convocatòria de subhasta per a l'enderrocament de la caserna; el 1962 es consumava l'enderrocament de l'ex-

convent i ex-caserna, i el mateix any es presentava el projecte de parcel·lació del solar. A la primavera del 1963 es procedia a la subhasta de tres solars d'aquest sector, tot que consumava així l'afany privatitzador d'un espai públic, i engegava el conflictiu Pla Perpiñà, de trista memòria.

A l'altra banda del passeig, a cavall amb la plaça de Calvet i Rubalcaba, l'Ajuntament havia aixecat l'any 1911 un mercat cobert de bestiar, que ben aviat hagué de tancar per dificultats financeres. El mercat tradicional retornà a l'areny i s'hagué de cercar una nova destinació a aquell gran edifici. Així, el març del 1918, l'Ajuntament avalua la conversió del mercat en caserna d'artilleria en un cost de 125.000 pessetes, i fins al 1920 no s'instal·larà el primer batalló d'artillers. Durant anys i anys, aquest tram del carrer serà presidir per l'anar i venir dels soldats, fins que al 1957 la ciutat en recupera la seva titularitat. Ràpidament, comença un ball de projectes de reconversió de l'antiga caserna, que en cap cas no arribaran a bon port: el març del 1958, es parla de fer-hi un bloc d'habitatges; pel maig, es projecta adaptar-ne els baixos per tal d'encabir-hi els magatzems, tallers, parc municipal de bombers i altres serveis i pel febrer del 1960 es torna a projectar fer-ne uns quants estatges en el seu solar. El juliol del 1961 s'hi instal·lava una estació transformadora elèctrica, i el març del 1962 es feia la recepció definitiva de les obres de reforma i ampliació de la planta baixa de la caserna per un cost de 2'7 milions de pessetes. Quan el tema semblava encarrilat, l'Ajuntament es despenja amb un nou projecte de construcció de vivendes municipals de renda limitada i que s'anomenaria «Grupo General Mendoza», concretament, el desembre del 1962.

Cap d'aquest projectes es duria a terme, de manera que l'any 1963 es procedeix a deruir aquest singular edifici que durant poc temps havia fet de mer-

cat i més tard de caserna d'artilleria.

D'aquesta manera, enderrocant primer l'antic convent de Sant Francesc i després l'antic mercat de bestiar, hom procedia a l'endegament de l'anomenat «Plan Parcial del Centro Comercial» — més conegut com a Pla Perpiñà — que contemplava la construcció en aquest passeig d'una increïble edificació de dues plantes que havia de servir de base a diversos blocs de pisos distribuïts en diverses torres de setze plantes i una de vint. D'aquest demencial projecte, en resta una maqueta al Museu d'Història de la Ciutat.

Finalment, el Pla Perpiñà quedaria reduït a dos impressionants blocs de pisos que segellen l'entrada i sortida del passeig del general Mendoza, i que hom ha batejat popularment amb el nom d'«els bolets», satiritzant una malifeta urbanística de la qual la ciutat es ressentirà per sempre més. Una ullada a la ciutat des de qualsevol talaià de la rodalia ens descobreix aquests dos grans monstres enmig de la discreció general de la resta d'alçades dels edificis de Girona.

ELS PASSEJADORS

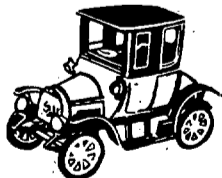
Al llarg de molt de temps, hom conegué el tram que s'estén des de l'altura de la plaça mercat fins al començament del carrer de la Rutlla amb el nom d'«els passejadors», amb què s'al·ludia al passeig format a la vora del riu i vorejat per una filera de plàtans. Ultra esdevenir un indret assolat per a l'esbarjo tranquil, aquest tram era emprat els dissabtes pels pagesos de la rodalia, que hi celebraven el mercat de xais i porcs.

La creixent urbanització del sector trencà l'harmonia del passeig, que actualment es configura en base als dos bolets destinats a habitatges i amb un equipament que es limita a l'existència de dos bancs, una floristeria, una companyia d'assegurances, una autoscola i el local electoral del partit Convergència Democràtica de Catalunya.

Hom pot travessar a l'altra banda de riu mitjançant un pont per a vianants — anomenat d'Alfons Huarte — i amb cotxe pel pont batejat oficialment amb el nom de l'areny i popularment amb el de «les castanyes», en al·lusió als patacs que povoca el seu singular recorregut.

Ramon Alberch i Fuqueras

Autoscola Claret

Vingui a informar-se sense compromís

Permisos A-1, A-2, B-1, B-2, C-1, D, E-C

C/ Gral. Mendoza, 2
Tel. 20 86 78 - 20 03 39
GIRONA

ARBÚCIES: Tel. 86 02 28

Muguet FLORS

PLANTES ORNAMENTALS INTERIOR I EXTERIOR
PRODUCTES FITOSANITARIS TERRES ADOBS
JARDINERES COMPLEMENTES I CERÀMIQUES
RAMS I COMPLEMENTES PER A NÚVIES

Av. Gral. Mendoza, 7 Tel. 20 58 10 GIRONA